

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

SPOR ALANI
ORTA/AĞIR DÜZEYDE OTİZM ENGELİ
OLAN BİREYLER İÇİN SPOR VE FİZİKİ
ETKİNLİKLER
KURS PROGRAMI

Ankara, 2018

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN ADI	1
PROGRAMIN DAYANAĞI.....	1
PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI	1
EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ.....	1
PROGRAMIN AMAÇLARI.....	3
PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR	3
PROGRAMIN KREDİSİ	6
PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ	6
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR	7
PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ.....	9
BELGELENDİRME	9

Hayat Boyu Öğrenme
Lifelong Learning

PROGRAMIN ADI

Orta/Ağır Düzeyde Otizm Engeli Olan Bireyler İçin Spor ve Fiziki Etkinlikler

PROGRAMIN DAYANAĞI

1. 24.06.1973 tarihli ve 14574 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu.
2. 07.07.2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun,
3. 06.06.1997 tarihli ve 23011 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
4. 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.
5. Talim ve Terbiye Kurulunun 20.04.2016 tarih ve 19 sayılı kararı ile kabul edilen, Yaygın Eğitim Kurumları Çerçeve Kurs Programı.
6. MEB Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı.

PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI

Sağlık kurumlarında yapılan klinik değerlendirme ile kurs programına katılımının bireyin sağlığı açısından bir sakınca /risk teşkil etmediğini sağlık raporu ile belgelendirenlerin başvuruları aşağıda belirtilen giriş koşulları açısından değerlendirmeye alınır. Sağlık raporu kursa başvuru için ön koŐul olup, belgelendirmeyen adaylar kesinlikle başvuru yapamazlar.

1. Eğitsel Tanılama ve Değerlendirme sonucu **orta/ağır düzey otizmi olan birey olarak tanılanmıŐ** ve kurs programına ait bilgi ve becerileri kazanabilecek gelişimsel özelliklere sahip olan bireyler.
2. Kurs programından yararlanmasını olumsuz etkileyecek ikinci bir engeli, gerekli özbakım becerilerinde yetersizlik (tuvalet eğitimi) ve yoğun problem davranıŐı bulunmayan bireyler (Yapılan eğitsel değerlendirme sonucu bireyin, kurs programı içeriğinden yararlanabilecek gelişimsel özelliklere sahip olup, programdan yararlanmasını engellemeyecek düzeyde ikinci bir engeli olması halinde, sadece orta/ağır düzey otizm engeli dikkate alınarak programa kabul edilebilir).

EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ

Programı özel eğitim ve beden eğitimi öğretmeni birlikte yürütür.

Kurs programının uygulanmasında eğitmciler aşağıdaki öncelik sırasına göre belirlenir:

1. **Talim ve Terbiye Kurulunca yayımlanan 'Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelgeye' göre;**

a. **Özel Eğitim,**

- Alan öğretmeni olarak atananlar,
Özel eğitim öğretmeni bulunmaması durumunda;
- Özel eğitim öğretmeni olarak atanabilecek nitelikte olanlar,
- Emekli özel eğitim öğretmenleri,
- Eğitim fakültelerinin lisans bölümlerinden mezun olup, özel eğitim uygulamaları alanında **en az** 80 saatlik Millî Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika eğitimi almış olanlar,
- Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans ya da Pedagojik Formasyon Programı/Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programından birini başarıyla tamamlamış olup, özel eğitim uygulamaları alanında **en az** 80 saatlik Millî Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika eğitimi almış olanlar,
- Özel eğitim uygulamaları alanında **en az** 80 saatlik Millî Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika eğitimi almış olan emekli öğretmenler,
- Üniversitelerin lisans bölümlerinden mezun olup, özel eğitim uygulamaları alanında **en az** 80 saatlik Millî Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika eğitimi almış olanlar,

b. **Beden Eğitimi;**

- Alan öğretmeni olarak atananlar,
- Emekli alan öğretmenleri,

Beden Eğitimi öğretmeni bulunmaması durumunda;

- Alan öğretmeni olarak atanabilecek nitelikte olanlar,
- Beden Eğitimi alanında/alanına kaynak teşkil eden yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyesi, öğretim görevlileri,
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca yayımlanan "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelge'ye göre öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olan eğitim fakültelerinin lisans programlarından herhangi birinden mezun olup, Beden Eğitimi alanında/alanına kaynak teşkil eden yükseköğretim programları/fakültelerde yüksek lisans eğitimi yapmış olanlar,

öğretmen/eğitici olarak görev almalıdır.

PROGRAMIN AMAÇLARI

Spor ve Fiziki Etkinlikler programını alan bireylerin

1. Doğru duruş alışkanlığı geliştirmesi,
2. Temel ve birleştirilmiş hareket becerilerini uygulaması,
3. Çeşitli spor dallarına yönelik çalışmalara katılması,
4. Ritim ve müzik eşliğinde çeşitli fiziksel etkinlikler yapması,
5. Hareket becerileri ile ilgili kavramları fiziksel etkinlik, oyun ve spor alanlarında kullanması,
6. Sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla fiziksel ve sportif etkinliklere düzenli olarak katılması,
7. Bayram, kutlama ve törenlere çeşitli fiziksel etkinlikler ile katılması,
8. Fiziksel ve sportif etkinlikler yoluyla bireysel becerilerini geliştirmesi,
9. Fiziksel ve sportif etkinlikler yoluyla sosyal becerilerini geliştirmesi amaçlanmaktadır.

PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Genel Esaslar

1. Spor ve Fiziki Etkinlikler Kurs Programı'nın amacı kursiyerleri günlük yaşam aktiviteleri sırasında kullanacakları hareket yetkinliği, aktif ve sağlıklı hayat becerileri ile birlikte bireysel ve sosyal becerilerini de geliştirerek yetişkinlik dönemi yaşama hazırlanmalarını sağlamaktır.
2. Kurs programı çerçeve niteliğinde olup, Millî Eğitim Bakanlığı Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi (III: Kademe) Öğretim Programına dayalı olarak hazırlanmıştır.
3. Kurs programını özel eğitim ve ilgili alan öğretmeninin birlikte yürütmesi esastır. Atanmış özel eğitim öğretmenin bulunmaması durumunda belirlenen eğitici nitelikleri esasları doğrultusunda özel eğitim öğretmeni temin edilecektir.
4. Kurs eğitimi, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı Halk Eğitimi Merkezleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı okul/kurumlarda öncelikle uygulanır. Ancak; program hedeflerine ulaşabilmek için kişisel (öğrenci, beden eğitimi öğretmeni, aile, yönetici, antrenör vb.) ve kurumsal paydaşlar (okul, İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Üniversite, Belediye, Özel Sporcular Federasyonu, İl Sağlık Müdürlüğü vb.) ile iş birliği yapılır. Özellikle program ile ilgili etkinliklerle kurum bünyesinde bulunmayan

imkânların (örneğin, yüzme havuzu, spor salonu, rekreasyon alanları, ulaşım hizmetleri, kullanılan spor malzemeleri vb.) paydaşlar tarafından sağlanarak tüm zamanlarda kursiyerlerin kullanımına açılması için gerekli koordinasyon, İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, kurum yönetimi, eğitimciler tarafından sağlanır.

5. Kurs programının süresi; günde en fazla 6 ders saati uygulanacak şekilde düzenlenir.
6. Kurs programının amaçları ve içeriği yoluyla kursa katılan bireylere aşağıdaki tabloda verilen değerlerin kazandırılması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Değerler
Kurallara uyma
Sabır
Sorumluluk
Saygı
Hoşgörü
Nezakət
Yardımlaşma
Duyarlılık

Eğitim Ortamı

7. Kursiyerlerin bireysel özellikleri ile sosyal ve fiziksel çevrelerinin özellikleri doğrultusunda eğitim ortamı uyarlamaları yapılır. Spor ve fiziki etkinliklere katılımını teşvik ederek, hareket yetkinliklerini geliştirmek, aktif ve sağlıklı hayat alışkanlıkları kazandırmak ve bu yolla bireysel ve sosyal becerilerini desteklemek amacıyla eğitimciler bireysel (kursiyerin tercihleri, öğrenme özellikleri, hareket yeterlilikleri, motivasyonu vb.), sosyal (ebeveyn desteği ve imkânları, kardeş desteği, akran etkileşimi, kurum desteği, belediye imkânları, dernek organizasyonları vb.) ve fiziksel çevreye (kurumdaki imkânlar, park ve havuz gibi yakın çevredeki olanaklar, eğitim teknolojileri vb.) ilişkin incelemeler yapılarak eğitim-öğretim dönemi başında gerekli uyarlamalar yapılır.
8. Öğretim yapılacak ortamın dikkat dağıtıcı uyarıcılardan (Örn. yüksek ses, yüksek ışık gibi) arındırılmış olmasına özen gösterilir. Öğretim sürecinde kullanılacak olan tüm öğretim materyalleri, spor alanı standart donanımları engel türü ve bireyin bireysel özellikleri dikkate alınarak hazırlanır.
9. Kullanılacak materyallerin bireyin engel durumuna göre uyarlanması, ihtiyaç durumunda uzman görüşleri (Özel eğitim öğretmeni, alan öğretmeni, fizyoterapist, doktor, aile, rehberlik alan öğretmeni) alınabilir.
10. Oluşabilecek tehlikeli durumlara karşı önleyici güvenlik tedbirleri alınır.
11. Programın uygulanabilmesi için gerekli görsel-işitsel eğitim teknolojileri sağlanır.

12. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kullanma talimatı ve uyarı levhaları bulundurulur.
13. Eğitim öğretim ortamlarında tehlike oluşturacak araç gereçlerin kontrolü, diğer materyal ve ekipmanların periyodik olarak bakımı ve onarımı düzenli olarak yapılır.
14. Oluşturulacak eğitim ortamı kurallarında öncelikli olarak kursiyerin kendi güvenliğini sağlayacak tedbirlere uyması için gerekli öğretim yapılır.

Uygun Kurs Programının Belirlenmesi

15. Sağlık durumu açısından herhangi bir sakınca bulunmadığına dair sağlık raporu ve velinin kurs programının içeriğini onayladığına dair izin onayı ile kuruma başvuran birey için uygun kursun belirlenmesi iki aşamada gerçekleştirilir. 1. Aşamada ilgili bireylerden (veli, öğretmen vb.) bilgi alınarak, özel eğitim öğretmeni ve alan öğretmeni tarafından temel becerilere ait yeterliliklerinin değerlendirilmesi yapılır. 2. Aşamada kursiyerin istek/yetenekleri ve temel beceri değerlendirmesi göz önünde bulundurularak özel eğitim öğretmeni, alan öğretmeni, veli, kursiyer, kurum idari personelinin varsa rehberlik alan öğretmeninin ve gerektiğinde kursiyeri takip eden fizyoterapistin katılımı ile oluşturulacak olan bir kurul tarafından yapılan değerlendirme ile uygun kurs programına karar verilir. Ayrıca, ilgili fizyoterapistin danışmanlığında bireyselleştirilmiş eğitim programının belirlenmesi uygun olacaktır.

Öğrenme Ve Öğretme Süreci

16. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarında gelişim özellikleri ve özellikle motor gelişim özellikleri kurs programına ait hedef ve davranışların hazırlanmasında temel yol gösterici olup, öğrenme-öğretme süreçlerinde dikkate alınır. Kursiyerin performans düzeyi, öğrenme stili, öğrenme çıktılarına uygun strateji, yöntem, araç gereç ve materyaller seçilir ve/veya geliştirilir. Gerek duyulduğunda rehberlik ve psikolojik danışmanlık alan öğretmenlerinden danışma desteği alınır.
17. Çalışmalarda kullanılan dilin ve uygulanan etkinliklerin kursiyerin yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmasına özen gösterilir.
18. Öğrenme-öğretme yaklaşımları ve etkinlikler belirlenirken diğer derslerle ve günlük yaşantıyla ilişkilendirilir.
19. Programın dayandığı aşağıda belirtilen temel ilkeler çerçevesinde tüm öğrenme-öğretme süreci yönlendirilir. Bu ilkeler aşağıda sunulmuştur:
 - ✓ Kursiyerlerin gelişimi bir bütün olarak ele alması
 - ✓ Kursiyerlerin sağlık durumlarını ve bireysel ihtiyaçları dikkate alması
 - ✓ Günlük yaşamda ihtiyaç duyulan hayat becerilerini destekleyici olması
 - ✓ Aktif ve sağlıklı hayat alışkanlığını geliştirmesi
 - ✓ Gelişimsel ve sarmal bir yapıda olması

- ✓ Eklektik (öğretmen ve öğrenci merkezli) bir yapıda olması
- ✓ Kaynaştırma/bütünleştirme felsefesine uyumlu olması
- ✓ Bireyselleştirmeyi içeren esnek bir yapıda olması
- ✓ Süreç ağırlıklı bir yapıda olması
- ✓ Eğlenerek öğrenme ortamı sunması
- ✓ Öğretmen-aile iş birliğini içermesi
- ✓ Katılımı artırıcı öğrenme ortamı sağlaması
- ✓ Bireysel, eşli ve grupla çalışmalar arasında denge kurması
- ✓ Değerlere vurgu yapması
- ✓ Değerlendirme süreci sürekli ve çok yönlü olması.

20. Özel eğitime ihtiyacı olan kursiyeler, öğrenme sürecinde farklı yaklaşım, yöntem ve tekniklere gereksinim duymaktadır. Program kapsamında eğitimciler belirlenen hedef ve davranışları kazandırmada "anlatım yöntemi", "yanılsız öğretim", "ayrık denemelerle öğretim", "model olma ile öğretim (gösterip yaptırma yöntemi)", "etkinlik çizelgeleri", "olumlu davranış desteği", "şekil verme" ve "katılım yöntemi" kullanılır.

PROGRAMIN KREDİSİ

-

PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ

Kurs programı, günde en fazla 6 ders saati uygulanacak şekilde planlanmalıdır. Kurs süresi toplam 400 ders saatidir. Eğitim personeli, programın teorik ve uygulama sürelerini belirler.

KONU		SÜRE
1	Hareket Becerileri	
2	Hareket Kavramları	
3	Spor Dallarına İlgili Etkinlikler ve Oyunlar	
TOPLAM		400

Spor ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı ile kursiyere kazandırılması hedeflenen beceriler ve fiziksel uygunluk alanları aşağıda sunulmuştur.

İÇERİK

1. Hareket Becerileri

- 1.1 Yer Değiştirme
- 1.2 Denge
- 1.3 Nesne Kontrolü Gerektiren Hareketler
- 1.4 Birleştirilmiş Hareket Becerileri

2. Hareket Kavramları

- 2.1 Vücut Farkındalığı
- 2.2 Alan Farkındalığı
- 2.3 Efor Farkındalığı
- 2.4 İlişkiler Farkındalığı

3. Spor Dalları İle İlgili Etkinlikler ve Oyunlar

- 3.1 Bireysel sporlara hazırlayıcı etkinlikler ve oyunlar
- 3.2 Takım sporlarına hazırlayıcı etkinlikler ve oyunlar
- 3.3 File ve raket sporlarına hazırlayıcı etkinlikler ve oyunlar
- 3.4 Su sporları ile ilgili etkinlikler ve oyunlar
- 3.5 Doğa ve macera sporlarına hazırlayıcı etkinlikler ve oyunlar

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR

Değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, öğretimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Öğrenme, öğretme ve planlamayı doğrudan etkileyen ve eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan değerlendirmeye öğretim programında önemli bir yer verilmiştir.

Öncelikle kursiyerlerin öğrenme alanlarındaki performansını belirlemek ve performansına dayalı olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programını (BEP) hazırlamak için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Sürekli değerlendirme tüm kursiyerlerin ilerlemelerinin tespiti için önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, kursiyer hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, kursiyer ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Toplanan veriler sistematik olarak kayıt edilmelidir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrasında yapılan tüm değerlendirmeler uygulanan öğretim konusunda yol gösterir. Kursiyer nasıl öğrenmektedir? Ne tür ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır? En fazla desteklenmesi gereken alan nedir? Ne tür

öğretimsel uyarlamalara ihtiyacı bulunmaktadır? Uygun ölçme değerlendirme süreçlerine yer verilerek bu tür sorulara cevap verilmelidir.

Ölçme değerlendirme ilkelerinden aşağıdakilere dikkat edilmelidir:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, hedeflerin ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Ölçme değerlendirme, yetersizliği olan kursiyerin bireysel özelliklerine göre biçimlendirilmelidir.
3. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara yol gösterir. Bu araç ve yöntemlerin uygulanmasında gerekli uygulama ilkelerine uyulmalıdır.

Öğretim sonunda kursiyerin hedef davranışların her birini bağımsız yapıp yapamadığı ya da hangi ipucuyla yapabildiği kaydedilir. Kursiyerler, hedef davranışları bağımsız olarak yapabilece kadar diğer ders saatlerinde de öğretim denemeleri sürdürülür. Hedef davranış üzerinde ilerleme sağlanamamışsa hedef davranışın tanımı, ölçütü, dersin öğretim yöntemi, araç gereci veya pekiştirme sistemi üzerinde uyarlamalar yapılır.

PERFORMANS KAYIT FORMU:

Kursun Adı :

Aktivite Adı :

Öğrencinin Adı Soyadı:

Değerlendirme Tarihi:

HEDEF DAVRANIŞ	Fiziksel Yardım	Model Olma	Sözel İpucu	Bağımsız + / -
1.				
2.				
3.				
4.				

Aktivite Değerlendirme:

Başarılı

Başarısız

Değerlendirmeyi Yapan Öğretmenin

Adı Soyadı

İmza

PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ

Programın uygulama sürecinde;

1. Kurs programına ait standart donanımlar,
2. Kursiyerin engeline uygun eğitim-öğretim ortamı ve materyal uyarlaması için gerekli donanımlar,
3. Her türlü görsel-işitsel eğitim teknolojileri kullanılabilir.

BELGELENDİRME

Kursu başarı ile tamamlayanlara Katılım Belgesi verilir.

Hayat Boyu Öğrenme
Lifelong Learning